

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) န့ဉ်မ့ဉ်မန့ဉ်လဲဉ်.

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis), အံးမ့ဉ်ဝဲတံးဆါလဲအိဉ်ထီဉ် ဧးရဲလဲအသးခိဖျိခံဉ်ရဲလဲတံးဆါ (tickborne) အကျဲတကလုဉ်လဲမံဉ်န့ဉ်စိထဉ် (Minnesota) အပူန့ဉ်လဲ. တံးအံးမ့ဉ်ဝဲတံးဆါလဲတညီန့ဉ်ကဲထီဉ်ဘဉ်. ဘဉ်ဆဉ်ဖဲအပူကွဲဉ်န့ဉ်တဖဉ်အပူန့ဉ်ကဲထီဉ်အါထီဉ်န့ဉ်လဲ. ပူကညီအါတကွဲလဲအဘဉ်ကဲဧးဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး

(babesiosis) လဲကီဉ်အဲမဲရဲကဲအပူတဖဉ်ကဲထီဉ်အသးခိဖျိလဲတံးဖိယံးဖိလဲအမူလဲတံးဂဲအလဲ. လဲအမ့ဉ်ဝဲဘုဘဉ်စံယံး ဝဲးဂြီဉ်ထံ (Babesia microti) န့ဉ်လဲ.

ပူမန့ဉ်ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) ဧလဲဉ်.

ပူမန့ဉ်ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) သ့ခိဖျိခံဉ်လဲအခိဉ် သုသု (ခံဉ်) လဲအဘဉ်ကဲဧး ဝဲးဂြီဉ်စကဲးဖဲတံးဖိယံးဖိတဖဉ် ထီဉ်ဖဲဉ်လဲ(မ) (microscopic parasites) အ့ဉ်ပူအယိန့ဉ်လဲ. တမ့ဉ်ခံဉ်အခိဉ်သုသုခဲလဲကဲစိဉ်ခိတံးဖိယံးဖိတဖဉ်အံးဘဉ် ဧးတမ့ဉ်ပူလဲအဘဉ်တံးအ့ဉ်အိဉ်ခိဉ်ခံဉ်အခိဉ်သုသု ခဲလဲကဲကဲဆဲးက့ဘဉ်န့ဉ်လဲ. ခံဉ်အံးကဘဉ်အိဉ်စံထီဉ်လဲပူတကဲ အံးအလဲအဆုးကတံး ၂၄ န့ဉ်ရံဉ်တချုးလဲအရဲလဲဝဲတံးဖိယံး ဖိသုန့ဉ်လဲ.

ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးအိဉ်လဲဟီဉ်ခိဉ်အလဲဝဲတံးလီဉ်ကဝီတဖဉ်လဲအိဉ်ခိဉ်သုသုထီဉ်အါအါ မ့တမ့ဉ် အိဉ်ခိဉ်နီဉ်ခဲသိဉ်တပျီထီဉ် အါအါအပူန့ဉ်လဲ. ခံဉ်တဖဉ်အံးယုအိဉ်ဝဲလဲတံးလီဉ်ဖဲအဘုးဧး ဟီဉ်ခိဉ်အပတီဉ် မ့တမ့ဉ် ဖဲဟီဉ်ခိဉ်အပတီဉ်ဧးဖိဉ်စျီယံးပူကညီ မ့တမ့ဉ် ဆဉ်ဖဲကီဉ်ဖိတဖဉ်အလဲဝဲအဝဲသုဉ် လဲခိဘဉ်အါအါ န့ဉ်လဲ. ခံဉ်တဖဉ်အံးတစံဉ်, တယု, မ့တမ့ဉ် ဟဲလဲတံးလဲ သုဉ်ထီဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လဲ.

လဲမံဉ်န့ဉ်စိထဉ်အပူ, ဖဲလဲအုဖျိဉ်တုလဲအုလဲယုလဲခိဉ်လဲ ဝဲးပတုဘဉ်တုလဲအုလဲအိဉ်ကဲထီဉ်ဘဉ်န့ဉ်တံးလဲဘဉ်ယိဉ်အိဉ် ကတံးန့ဉ်မ့ဉ်ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံး ကအ့ဉ်ဘဉ်တံးန့ဉ်လဲ. တံးလဲဘဉ်ယိဉ်အါကတံးန့ဉ်ဖဲလဲယုအပူ မ့တမ့ဉ် လဲယုလဲ အပူကဲးန့ဉ်ခဲးန့ဉ်လဲ. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံးဆဲးဝဲ, အနီဉ် ဧဉ်တဖဉ်န့ဉ်ကဲထီဉ်ထဲသိးဧးန့ဉ်သိချီဧးကံးဖိတဖဉ် (ခံဉ်ဖိလဲအဆဲးတဖဉ်) န့ဉ် အကွဲအဂီအိဉ်ထဲသိးဧးပံးချီဖိန့ဉ်လဲ. မ့လဲအဝဲသုဉ်ဆဲးအယိ, ပူကညီတဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်တ သုဉ်ညါလဲခံဉ်အ့ဉ်ဘဉ်အဝဲသုဉ်ဘဉ်န့ဉ်လဲ.

လဲတံးဆါအတံးဂုးလဲကဲထီဉ်အသးစုးကီဉ်တနီဉ်အပူ.ဘဉ်ဘဉ် စံအိဉ်စံး (babesiosis) န့ဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်စိဉ်ဆုးခိဖျိအသးလဲ တံးသ့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ် မ့တမ့ဉ် မိဉ်လဲအဘဉ်ကဲဧးတံးဆါအံးဆုးအဝဲ အဖိအအိဉ် (ဖဲအိဉ်ခိဉ်ဟုးသးအကတီဉ် မ့တမ့ဉ် အိဉ်ဖျဉ် အကတီဉ်လဲ).

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) အကွဲပနီဉ် တဖဉ်န့ဉ်မ့ဉ်မန့ဉ်လဲဉ်.

ပူအါတကွဲလဲအဘဉ်ကဲဧးဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) န့ဉ်အတံးဆါပနီဉ်တဖျါဘဉ် မ့တမ့ဉ် ကအိဉ်ခိဉ်တံးဆါပနီဉ်လဲ အစဲတဖဉ်ခိဉ်န့ဉ်လဲ. ပူသးန့ဉ်ကဲးပတီဉ်ခဲးမန့ဉ်ဝဲ ဘဉ်ဘဉ် စံအိဉ်စံး (babesiosis)သ့, ဘဉ်ဆဉ်တံးဆါပနီဉ်န့ဉ်န့ဉ်ထီဉ်ဝဲ ဧဉ်ခိဉ်ကဲလဲသုလဲပူသးပျဲတဖဉ်ဧးပူလဲအနီဉ်ခိဉ်ဂံးတြီဆါ စဲတဖဉ်. မ့တမ့ဉ် ပူလဲတအိဉ်ခိဉ်ကဲမိတဖဉ်အပူန့ဉ်လဲ. ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) တံးဆါပနီဉ်တဖဉ်ညီန့ဉ်ဖျါ ထီဉ်ဝဲ ခံဉ်အ့ဉ်ဘဉ်တဘျုးန့ဉ်အတီဉ်ပူန့ဉ်လဲ. တံးပနီဉ်ခိဉ်တံးဆါ ပနီဉ်တဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်ကပဉ်ယုဉ်ဧး -

- တံးလဲကီဉ်
- ခိဉ်ဆါ
- ညဉ်ထုဉ်ဆါ
- တံးလဲဘုးလဲတံးဧးတံးဂံးစဲဘါစဲ
- သ့ဉ်ဂံးစဲတံးဆါ (သ့ဉ်ဂီဖျဉ်ဖဲ(လ)စု)

ဘဉ်သုဉ်သုဉ်တံးဆါန့ဉ်န့ဉ်ကဲလဲဧးတံးသဘဉ်ဘဉ်တဖဉ် ကအိဉ်ထီဉ်ဝဲသုဉ်သုဉ်တံးဆါဘဉ်ကဲအံးတံးမ့ဉ်တယါဘျုးအါ ဘဉ်ဘျုးဘဉ်ဒါအါန့ဉ်လဲ. တံးတုလဲတံးသံတံးပျဲသ့ဝဲဘဉ် ဆဉ်စုးဝဲခိဉ်မး (ထီဉ်တံးဆါဟံဉ် ၅-၂၀% ယဉ်ယဉ် မ့တမ့ဉ် ပူ ဆါလဲအနီဉ်ခိဉ်ဂံးတြီဆါတလဲတပျဲတဖဉ်).

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) အကွဲပနီဉ် တဖဉ်န့ဉ်တံးယုထံဉ်သုဉ်ညါအါန့ဉ်လဲဉ်.

တံးမ့ဉ်တယံးလဲပူတကဲအံးအိဉ်ခိဉ် ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) န့ဉ် အဝဲသုဉ်တြးဆဲးကျဲဧးကသံဉ်သရဉ်တ ဘျီယိလဲတံးယုသုဉ်ညါတံးဆါဧးတံးကူစါယါဘျုးန့ဉ်လဲ. တံး ယုထံဉ်ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) ဧးသန့ထီဉ်အသးလဲ တံးစံဉ်စိးတဲစိးလဲတံးထံဉ်န့ဉ်တံးလီဉ်လဲခံဉ်အိဉ်အလီဉ်ဧးတံးသမံ သမိးနီဉ်ခိဉ်ပျဲ, ဧးတံးမဲကွဲသ့ဉ်တဖဉ် လဲကဲမဲလဲတံးတံးဆါ အပနီဉ်အဖိခိဉ်န့ဉ်လဲ.

ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) နှဉ် တဉ်ကူ စါယါဘျါအိဉ်လဲဉ်.

ပျါလၢတအိဉ်ဒီးတဉ်ဆါပနီဉ်နီတမံဘဉ်နှဉ် တလိဉ်ကူစါယါဘျါ အသးဘဉ်နှဉ်လီၤ. ပျါဆါ မ့တမ့ာ် ပျါလၢအိဉ်ဒီးတဉ်လီၤဘဉ်ယိဉ် လၢတဉ်ဘဉ်ကဉ်နးနးကလဲဉ် မ့တမ့ာ် တဉ်ဘဉ်ကဉ်ဟဲဟဲထီဉ်ကဒါ ကျၢတဖဉ်ကြးကူစါယါဘျါအသးနှဉ်လီၤ. ဘဉ်ဘဉ်စံအိဉ်စံး (babesiosis) အံၤတဉ်ကူစါယါဘျါအိဉ်ဒီးကသံဉ်မသံတဉ်ဆါ ယာ်ကျဉ်ကျိဉ်ဖိဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ. ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်တဉ်ကလိဉ်ဘဉ် တဉ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢတဉ်ကူထွဲတဖဉ်လၢပျါလၢအဆိးကုနးနးကလဲဉ် တဖဉ်အဂီၢ်နှဉ်လီၤ.

ယမၤစျၢလီၤယတဉ်လီၤဘဉ်ယိဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ် လဲဉ်.

အခဲအံၤပျါကညီအကသံဉ်ဆဲးဒီးသၢလၢအနါဖျါး(စ)မိစံး (babesiosis) အဂီၢ်တအိဉ်ဘဉ်နှဉ်လီၤ. တဉ်မၤစျၢလီၤ တဉ်ထံဉ်လိဉ်သးဒီးခံဉ်နှဉ် မ့ာ်တဉ်တြီဆါထီဒါခံဉ်ရုလီၤတဉ်ဆါ တဖဉ် (tickeborne) အဂုၤကတဉ်နှဉ်လီၤ.

တဉ်ဒီးသၢလီၤနနီၢ်ကစၢ်အသးလၢခံဉ်အ့ဉ်ဘဉ်တဖဉ် -

- သ့ဉ်ညါခံဉ်အိဉ်ဆိးအလီၢ်ဖဲလဲဉ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်မူ အိဉ်ဂဲၤအခါဖဲလဲဉ်နှဉ်တက့ၢ်.
  - ခံဉ်လၢအခိဉ်သ့သ့တဖဉ်နှဉ်အိဉ်ဆိးလၢသ့ဉ်ထူဉ် မ့တမ့ာ် တပျီထူဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၢ်ကဝီၤနှဉ်လီၤ.
  - လၢမံဉ်နံဉ်စိထုဉ်အပူၤ, ခံဉ်အခိဉ်သ့သ့တဖဉ်အိဉ်မူ အိဉ်ဂဲၤဒီးအိဉ်အါစးထီဉ်လၢ လါအုၤဖြဉ်-လါယူၤလဲ ဝီၤလါစးပတုဘဉ်-လါအိးကထီဘဉ်နှဉ်လီၤ.
- စူးကါခံဉ်ကသံဉ်လၢအပူၤဖျါးဒီးဒီးသၢတဉ်လီၤတဉ်လီၤဆဲးဖဲ နစူးကါတဉ်ဆါကတီၢ်လၢနကလဲၤအိဉ်ဖဲခံဉ်အိဉ်အလီၢ် မ့တမ့ာ် ဖဲတဉ်လီၤလၢအဘူးအတံၢ်တဖဉ်နှဉ်တက့ၢ်. မၤပိဉ် ထွဲကသံဉ်မံပနီဉ်တဉ်န့ဉ်ကျဲတဖဉ်ဒီးစူးကါကဒါကျၢအိဉ် တဉ်န့ဉ်လီၤအသးနှဉ်တက့ၢ်.
  - စူးကါခံဉ်ကသံဉ် **DEET** (တုၤ ၃၀%) လၢဖဲဒီးဘဉ် မ့တမ့ာ် တဉ်ကူတဉ်သိးအလီၤတက့ၢ်. တဘဉ်စူးကါ **DEET** လၢဖိသ့ဉ်ဆဲးဖိလၢအသးအိဉ်ခံလါဆူအ ဖိလဲဉ်အဂီၢ်နှဉ်တဂ့ၤ.
  - မၤကဆိဆိတဉ်ကူတဉ်သိးတဖဉ်ဒီးစုဉ်ဒီးခံဉ်ကသံဉ် **permethrin** လၢကဒီးသၢခံဉ်အ့ဉ်ဘဉ်တဖဉ် အစုၤကတဉ်ခံန့ဉ်လၢတအိဉ်ဒီးတဉ်ဖျါလီၤဘဉ်နှဉ်တ က့ၢ်. တဘဉ်ဖျါခံဉ်ကသံဉ် **permethrin** လၢန ဖဲဒီးဘဉ်အလီၤတဂ့ၤ.
- ကူကတဉ်ကူတဉ်သိးလၢအလွဲၢ်စါတဖဉ်လၢကမၤစၢနၤလၢ နကထံဉ်ဘဉ်ခံဉ်တဖဉ်အံၤညီညီအဂီၢ်နှဉ်တက့ၢ်. ကူကဆဲး

- ကၤရှးစုထီဒီးဖျါခံထီခိဉ်တဖဉ်လၢကကျါဘၢနဖဲဒီးဘဉ် တဖဉ်လၢခံဉ်သ့တအ့ဉ်ဘဉ်အဂီၢ်နှဉ်တက့ၢ်.
- ဝံဉ်ယုထီတဉ်ကူတဉ်သိးဒီးတဉ်ကီၢ်အသၤဟီဉ်အထီကတဉ် အစုၤကတဉ်လၢ ၆၀ မံးနံးဖဲနလဲၤအိဉ်ဘဉ်လၢခံဉ်အိဉ် တဉ်အလီၢ်ကဝီၤပူၤတဖဉ်ဝံၤအလီၢ်နှဉ်တက့ၢ်.
- ဝဲသကိးတဉ်ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိကသံဉ်သရဉ်ဘဉ်ယးဒီးကသံဉ် ပနံဉ်တဖဉ်လၢအပူၤဖျါးဒီးဒီးသၢအနထွဲဉ်ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလၢ နဘဉ်ကူၢ်ကီၢ်အိးလၢဟံဉ်တဖဉ်သ့နှဉ်တက့ၢ်.

သမံသမိးကွၢ်ခံဉ်တဖဉ်အစုၤကတဉ်တနံၤတဘျီဖဲနလဲၤဆူတဉ်လီၢ် လၢခံဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၢ်ကဝီၤဝံၤအလီၢ်ခံ -

- သမံထံနနီၢ်ခိမိၢ်ပျါဒီးတဂၤဘူးဘူးဒီးမိဉ်ထံကလၢ, လီၤဆီ ဖုဉ်တဉ်တဉ်လီၤလၢတဉ်ထံဉ်အိးကီၢ်အလီၢ် ဒ်အမ့ာ် ကံဉ်ကၤ ထံးဒီးတံဉ်လဲဉ်တဖဉ်နှဉ်တက့ၢ်.
- ဖဲနထံဉ်ခံဉ်နှဉ်ထဲးဒီးမၤသံကွံာ်အိးချူ ချူတက့ၢ်.
- စူးကါနီဉ်တံဉ်ဖိတဖဉ် မ့တမ့ာ် နစုမ့ာ်တဖဉ်လၢနကမိဉ်ခံဉ် လၢအဘူးဒီးအကိဉ်ပူၤနှဉ်တက့ၢ်. ထဲးထီဉ်အိးကယိကယိ ဒီးကဖိကဖိတက့ၢ်. မၤကဆိခံဉ်အ့ဉ်အလီၢ်ဒီးဆးပုဉ်ဒီးထံ တက့ၢ်.
- သမံသမိးနတဉ်ကူတဉ်သိးဒီးထွဲဉ်ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလၢနဘဉ် ကူၢ်ကီၢ်အိးတဖဉ် လၢမ့ာ်အိဉ်ဒီးခံဉ်တဖဉ်ခါနှဉ်တက့ၢ်.

ကွၢ်ထွဲမၤကဆိတဉ်လီၢ်ကဝီၤလၢခံဉ်တဖဉ်အိဉ် -

- ကူးပျီကွံာ်နီဉ်တပံာ်တဖဉ်ဒီးတြျဉ်အိးခဲအံၤခဲအံၤတက့ၢ်.
- ခွဲပျီမၤပျီကွံာ်သ့ဉ်လဲဉ်တဖဉ်ဒီးနီဉ်ခွဲသိဉ်အထူဉ်တဖဉ်တ က့ၢ်.
- တ့ထီဉ်တဉ်တြီဒီးသ့ဉ်အကူဉ်အကူတဖဉ် မ့တမ့ာ် လၢဂံ တ ဖဉ်လၢနီဉ်ဒီးသ့ဉ်လၢနကူးပျီဖဲဉ်ပျီကွံာ်အိးတဖဉ်အဘဉ် စၢနှဉ်တက့ၢ်.

Minnesota Department of Health
Vectorborne Diseases Unit
PO Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us

Babesiosis – Karen (4/11/19)

လၢတဉ်မၤန့ၢ်တဉ်ဂ့ၢ်တဉ်ကျိးအံၤလၢအကူၢ်ဂီၤလီၤဆီလိဉ်သးအဂီၢ်, ကိး 651-201-5414. ဖဲကျဲးထုးထီဉ်ဒီးစးခိလၢတဉ်စူးကါကဒါ ကျၢအိးသ့တက့ၢ်.